

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти
Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 9214

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3														
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

1	2	4
---	---	---

14	1	2	4																
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання,

починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишеть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1

Синтаксичний аналіз.

Прочитайте текст.

1) Непомітною тихою ходою підкрався перший осінній місяць вересень. 2) Небо на початку вересня голубе та чисте. 3) Дні стоять теплі, ясні. 4) У тихому передвечір'ї чітко вимальовуються спустілі поля, далекий ліс. 5) Вересень розфарбував ліс яскравими кольорами.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) підкрався осінній місяць (речення 1)
- 2) небо голубе та чисте (речення 2)
- 3) дні стоять (речення 3)
- 4) поля вимальовуються (речення 4)
- 5) розфарбував ліс (речення 5)

Відповідь: _____.

2

Пунктуаційний аналіз.

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Пташки замовкли, трави стихли (1) лише берези сколихнулись (2) лише вербиці поклонились (3) та вітер золотим од дерева (4) до дерева почав шпурляти (5) кружляючи червоне.

Відповідь: _____.

3

Синтаксичний аналіз.

Замініть словосполучення «**голова гуски**», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **узгодження**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **ДОРОГА** – пишеться о у буквосполученнях **-оро-, -оло-**.

2) **ЧЕРВОНОГАРЯЧИЙ** – разом пишуться прикметники, утворені від залежних між собою слів.

3) **ЕКС-ПРЕЗИДЕНТ** – через дефіс пишуться іменники, утворені з двох іменників без сполучних голосних.

4) **ПЕРЕКОТИПОЛЕ** – разом пишуться іменники, першою частиною яких є числівник, записаний словом.

5) **ПРІЗВИЩЕ** – префікс **прі-** уживається в словах, що означають наближення, приєднання, неповноту, частковість і результат дії.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8

(1) Скільки маленький Коля пам'ятав себе у війну, він завжди був голодний. (2) Чорноволосий, скуйовджений, з тонкими реберцями, він був схожий на маленьке схудле вовчєня, і його очі постійно шукали здобич.

(3) Коли війна йшла до кінця, мати посіяла на городі смужку пшениці. (4) Зібравши перший урожай, бабуся на radoщах спекла два коржі завбільшки з соняшник. (5) Коржі були пахучі, рум'яні. (6) Вони світилися, як два маленькі посолєні сонця.

(7) Хлопчик сидів перед столом, чекав, коли його пригостять, і вдихав теплий дух спеченого хліба. (8) Нарешті бабуся підійшла до нього і сказала:

– (9) Спробуй, онучку, мого коржа.

(10) Скоринка обпалювала губи, сіль пощипувала язик, ніздрі роздмухувалися. (11) Корж танув стрімко, і незабаром його не стало...

(12) Коля важко зітхнув. (13) А другий корж, рум'яний, ціленький, лежав на столі і посміхався всією своєю пикою.

– (14) Віднеси цей корж дідові, – сказала бабуся.

(15) Дід був дуже старим і жив на пасіці. (16) Додому він приходив у ті рідкісні дні, коли на городі топили лазню.

(17) Дід сидів перед бджолиним водоспівом – перед жолобком, яким текла вода. (18) Бджоли обліпили жолобок і пили, опускаючи хоботки у прохолодну воду. (19) Дід підставляв руку, і вода стікала йому в долоню. (20) Він пив цю солодкувату бджолину воду.

(21) Дід не став їсти гостинець, а відніс його до курєня. (22) До чого він жадібний, цей дід! (23) Зовсім, мабуть, став диким зі своїми бджолами. (24) Він спеціально сховав корж, щоб не ділитися і потім спокійно жувати його, макаючи в липкий гречаний мед.

(25) Коля зібрався йти. (26) В останню хвилину, коли дід простягнув торбинку з брудною білизною, Коля мало не попросив у діда шматочок коржа, але зумів подолати хвилинну слабкість.

(27) Він ішов не поспішаючи, розмахуючи торбинкою, і думав про те, що коли скінчиться війна, в домі буде багато хліба і він буде їсти коржі вранці, в обід і ввечері.

(28) Вдома він сунув бабусі торбинку і буркнув:

– (29) Дід просив випрати!

(30) Бабуся мовчки почала викладати на лаву дідусеву білизну. (31) На дні торбинки виявилася чиста ганчірка, зав'язана вузлом, у якій лежав корж. (32) Вона нічого не сказала і поклала несподіваний гостинець перед онуком.

(33) Радісний вогник спалахнув у його очах. (34) Він проковтнув слину, передчуваючи частування, і простягнув руку до коржа. (35) Але якесь незнайоме почуття втримало його руку. (36) Це почуття виявилось сильнішим за голод, важливішим за хліб.

(37) Коля сповз з лавки і пішов геть... (38) Але через деякий час він повернувся, взяв зі столу охололий корж, акуратно загорнув його в чисту ганчірку і поклав у дідусеву скриню, де лежали старі чоботи, мішок із самосадом і багнет, привезений з минулої війни.

(За Ю.Я. Яковлевою)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номер відповіді.

- 1) У тексті описуються події, що відбувалися наприкінці війни.
- 2) Коля мав віднести випечений бабусею корж на пасіку, де жив його дід.
- 3) Дід сховав корж, бо не захотів ділитися з онуком.
- 4) Дорогою додому Коля мріяв про час, коли скінчиться війна і можна буде вдосталь їсти хліб.
- 5) На дно кошика з білизною дідусь поклав ароматний гречаний мед.

Відповідь: _____.

6

Аналіз засобів виразності.

Вкажіть варіанти відповідей, у яких засобом виразності мови є епітет.

- 1) Чорноволосий, скуйовджений, з тонкими реберцями, він був схожий на маленьке схудле вовчєня, і його очі постійно шукали здобич.
- 2) Коли війна йшла до кінця, мати посіяла на городі смужку пшениці.
- 3) Коржі були пахучі, рум'яні. Вони світилися, як два маленькі посолєні сонця.
- 4) А другий корж, рум'яний, ціленький, лежав на столі і посміхався всією своєю пикою.
- 5) Він проковтнув слину, передчуваючи частування, і простягнув руку до коржа.

Відповідь: _____.

Лексичний аналіз.

Серед речень 10-14 знайдіть синонім до слова ШВИДКО. Запишіть його.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина II

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання відомого лінгвіста Людмили Олексіївни Введенської: **«Лексичне значення багатьох слів, крім предметного змісту, містить і емоційне забарвлення».**

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте зміст фрагмента тексту: **«Але якесь незнайоме почуття втримало його руку. Це почуття виявилось сильнішим за голод, важливішим за хліб».**

Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосовуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення слова **ДОБРОТА**? Сформулюйте та прокоментуйте дане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему **«Що означає бути добрим?»**, взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.